

Prof. zw. dr hab. Jan Grochmalicki (1883-1936)

Rektor Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1926-1928

Urodził się 24 marca 1883 roku w Błażowej w województwie rzeszowskim.

W latach 1902-1906 studiował biologię na Wydziale Filozoficznym, a w latach 1906-1908 medycynę na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Lwowskiego.

W latach 1906-1914 był asystentem w lwowskim Instytucie Zoologii kierowanym przez prof. Józefa Nusbauma-Hilarowicza.

31 marca 1908 roku uzyskał stopień doktora filozofii na podstawie pracy pt. „Badania nad regeneracją soczewki ocznej u ryb”.

W latach 1910-1918, z przerwą w czasie wojny, był najpierw zastępcą nauczyciela, a po zdaniu egzaminu przed Komisją Egzaminacyjną dla nauczycieli szkół średnich (27 października 1913) nauczycielem kwalifikowanym w filii IV Gimnazjum we Lwowie. W latach 1913-1917 był członkiem zarządu i sekretarzem Muzeum im. Dzieduszyckich.

24 czerwca 1914 roku uzyskał na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego stopień doktora habilitowanego w zakresie zoologii i embriologii na podstawie rozprawy pt. „Przyczynki do historii rozwoju układu krwionośnego u ryb kostnoszkieletowych”. 27 kwietnia 1916 roku został docentem prywatnym.

Po wybuchu I wojny światowej wstąpił do tzw. Legionu Wschodniego dowodzonego przez gen. Józefa Hallera. Po jego rozwiązaniu udał się do Krakowa, gdzie 11 listopada 1914 roku został wcielony do wojska austriackiego. Zajmował się wykonywaniem analiz bakteriologicznych i szczepień w kolumnie sanitarnej przemieszczającej się wraz z armią. Stacjonował m.in. w Kielcach, Radomiu, Dęblinie, Łukowie, Brześciu nad Bugiem, Pużanach, Berezie Kartuskiej i Mołczadzi. W czasie wolnym od służby prowadził badania faunistyczne i powiększał zbiory zoologiczne. We wrześniu 1918 roku, urlopowany z armii austriackiej, wrócił do Lwowa, który niedługo potem został zajęty przez Ukraińców. Zgłosił się do powstającego Wojska Polskiego i uczestniczył w walkach o miasto.

22 lutego 1919 roku zaproponowano mu objęcie Instytutu Zoologicznego (od 1921 Zakład Zoologiczny) na powstającym Uniwersytecie Poznańskim. 1 kwietnia 1919 roku otrzymał stanowisko profesora zwyczajnego zoologii na Wydziale Filozoficznym UP. 11 listopada 1925 roku powtórnie mianowano go profesorem zwyczajnym zoologii na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UP, na który przeniesiono Zakład Zoologiczny.

W latach 1926-1928 przez dwie kadencje pełnił funkcję rektora Uniwersytetu Poznańskiego, a w latach 1928-1929 był prorektorem.

Opublikował ok. 150 prac naukowych i popularnonaukowych. Jego zainteresowania badawcze skupiały się na hydrobiologii, a szczególnie na badaniach bezkręgowców, głównie skorupiaków wodnych i mięczaków. Zajmował się również fizjografią faunistyczną północno-zachodniej Polski i ochroną przyrody. Przyczynił się do zachowania różnorodności biologicznej obszarów Siwej Wody na Wyżyskach, lasów nad Świtezią oraz Hali Pysznej w Tatrach.

Był członkiem Komisji Matematyczno-Przyrodniczej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W latach 1924-1927 pełnił funkcję jej sekretarza. Działał w Państwowej Komisji Ochrony Przyrody. Był pierwszym przewodniczącym poznańskiego oddziału tej organizacji oraz pierwszym prezesem Polskiego Oddziału Międzynarodowego Towarzystwa Ochrony Żubra. 7 czerwca 1929 roku powołano go na członka korespondenta PAU. Współpracował z Komisją Geograficzną PAU. Był członkiem Rady Nadzorczej Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu, Poznańskiego Wojewódzkiego Komitetu do spraw Pomocy Polskiej Młodzieży Akademickiej, Towarzystwa Przyjaciół Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, Zrzeszenia Profesorów i Docentów UP, członkiem honorowym Bratniej Pomocy Studentów UP i Koła Przyrodników UP.

Zmarł 15 kwietnia 1936 roku. Pochowano go na cmentarzu św. Wojciecha w Poznaniu.

Na podstawie: Andrzej Dzieczkowski, *Jan Gochmalicki*, w: *Poczet rektorów Almae Matris Posnaniensis*, red. Tomasz Schramm, Poznań 2016; *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa-Poznań 1981